

УНІВЕРСИТЕТ ТРАНСФОРМАЦІЇ
МАЙБУТНЬОГО

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «УНІВЕРСИТЕТ ТРАНСФОРМАЦІЇ МАЙБУТНЬОГО»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Психологія емоцій»

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ, ПЕДАГОГІКИ ТА ФІЛОСОФІЇ

<https://uft.in.ua/>

Телефон: +38 (073) 047-26-26

E-mail: info@uft.in.ua

Викладач – Дяченко М.В, викладач кафедри психології, педагогіки та філософії

Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика та інформація					
Шифр та назва спеціальності	С4 Психологія					
Назва освітньо-професійної програми	Психологія					
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)					
Статус навчальної дисципліни (обов'язкова/вибіркова)	Вибіркова					
Мова викладання	українська					
Форма навчання	Семестр викладання	Обсяг навчальної дисципліни	Лекції (годин)	Практичні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Підсумковий контроль
Денна	5-8 семестр	120 год, 4 кредитів ЄКТС	32	32	56	Диференційований залік
Заочна	5-8 семестр		10	10	100	

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Анотація дисципліни	<p>Дисципліна «Психологія емоцій» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти цілісного розуміння природи емоцій, їхніх функцій, механізмів виникнення та ролі в пізнавальній і соціальній поведінці людини. Курс охоплює класичні та сучасні теорії емоцій, моделі емоційної регуляції, взаємозв'язок емоцій із мотивацією, мисленням, міжособистісною взаємодією та психологічним благополуччям.</p> <p>У межах дисципліни розглядаються психофізіологічні основи емоційних процесів, структура емоційного досвіду, феномен емоційної компетентності, а також вплив емоцій на прийняття рішень, стресостійкість і поведінкові реакції. Значна увага приділяється практичним аспектам: навичкам ідентифікації, вираження та регуляції емоцій, розвитку емпатії, використанню емоційних ресурсів у професійній діяльності та повсякденному житті.</p> <p>Вивчення дисципліни сприяє підвищенню емоційної грамотності здобувачів, формує здатність аналізувати власні й чужі емоційні стани, розуміти механізми емоційної поведінки та застосовувати знання про емоції у сфері психологічного консультування, педагогічної та соціальної роботи, а також для особистісного розвитку.</p>
Мета і завдання дисципліни	<p><i>Метою дисципліни «Психологія емоцій» є формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння природи емоцій, їхніх функцій, механізмів виникнення та впливу на пізнавальні процеси, поведінку й міжособистісну взаємодію, а також розвиток здатності застосовувати знання про емоційні процеси у професійній та повсякденній діяльності. Курс спрямований на засвоєння теорій емоцій, моделей емоційної регуляції, психофізіологічних основ емоційних реакцій та практичних технік розвитку емоційної компетентності, що забезпечує ефективне професійне спілкування, підтримку клієнтів і управління власним емоційним станом.</i></p>
Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	<p>Здатність використовувати отриманні знання в професійній діяльності.</p> <p>Вміння креативно підходити до вирішення проблем, генерувати нові ідеї.</p> <p>Уміння виявляти проблемні питання, аналізувати та вирішувати їх.</p> <p>Вміння організовувати та проводити практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.</p> <p>Вміння дотримуватись норма професійної етики і своїй фаховій діяльності та керуватися загальнолюдськими принципами.</p>

	Вміння розробляти, адаптувати та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги на основі сучасних знань.
Результати навчання	<p>Вміння робити аналіз особистості, груп, організацій, прогноз щодо їх розвитку.</p> <p>Розробляти та впроваджувати психологічні тренінги, консультування тощо. Проводити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість проведених інтервенцій.</p> <p>Вміння вирішувати етичні питання та дилеми, що виникають під час роботи спираючись на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.</p>
Навички Soft skills	<p><i>Комунікативні навички:</i> уміння розпізнавати та коректно відображати емоційні стани співрозмовника, розвинене емпатійне слухання, навички емоційно усвідомленої комунікації, здатність ставити відкриті запитання, підтримувати конструктивний діалог та створювати безпечну атмосферу для емоційного вираження.</p> <p><i>Лідерські та фасилітаційні компетенції:</i> здатність організовувати групові обговорення емоційних процесів, керувати емоційною динамікою групи, підтримувати участь та взаємодію між учасниками, проявляти гнучкість у стилі ведення групи залежно від її емоційних потреб.</p> <p><i>Селф-менеджмент і вольові компетенції:</i> навички усвідомлення та регуляції власних емоцій, стресостійкість, здатність підтримувати внутрішню рівновагу в емоційно насичених ситуаціях, дотримання професійних меж, уміння приймати виважені рішення, орієнтація на ефективність та емоційне благополуччя.</p> <p><i>Інтелектуальні та рефлексивні навички:</i> уміння аналізувати емоційні прояви, критично осмислювати емоційний досвід, інтегрувати теоретичні знання про емоції з практичною роботою, рефлексувати власні емоційні реакції, креативно добирати техніки емоційної регуляції, підтримувати постійний професійний розвиток у сфері дослідження емоцій.</p>
Методи навчання	<p>Опанування змісту дисципліни відбувається шляхом проведення класичних та інтерактивних лекцій із застосуванням мультимедіа, колективних обговорень, дискусій, роботи в мікрогрупах і консультацій з викладачами. При цьому застосовуються такі засоби навчання: інформаційні (підручники і навчальні посібники, у т.ч. електронні), дидактичні (таблиці, навчальні відеофільми, презентації, демонстраційні приклади), технічні (аудіовізуальні засоби, засоби телекомунікацій, мультимедіа тощо).</p> <p>Аналіз емоційних кейсів (case study): розгляд ситуацій, де емоційні реакції відіграють ключову роль (конфлікти, емоційне вигорання, міжособистісні непорозуміння, порушення регуляції емоцій);</p> <p>Рольові ігри та емоційні міні-сценарії: моделювання ситуацій, що вимагають розпізнавання, вербалізації й регуляції емоцій (наприклад, «емоційне інтерв'ю», «складна розмова», «емпатійний</p>

	відгук»);
Матеріально-технічні ресурси	Ноутбук. Мультимедійний проектор. Доступ до глобальної мережі Internet. Хмарні технології підтримки освітнього процесу: Google Classroom / Moodle (підтримка практичних занять) Google Meet / Zoom (онлайн-лекції, практичні заняття)

ІНФОРМАЦІЯ ПРО КОНСУЛЬТАЦІЇ

Відповідно до затвердженого графіка

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів	Зміст модулів
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи психології емоцій	Тема 1.1. Природа емоцій та їх місце в психічному житті людини Поняття емоцій, афектів, почуттів та настроїв. Основні теоретичні підходи до вивчення емоцій (біологічні, когнітивні, соціальні, еволюційні теорії). Функції емоцій у поведінці та регуляції психічних процесів. Біопсихосоціальна модель емоційності.
	Тема 1.2. Класифікація та види емоційних процесів Базові та складні емоції. Первинні й вторинні емоційні реакції. Позитивні та негативні емоції: психологічні механізми виникнення. Емоційні стани високої та низької активації. Динаміка емоційних процесів: інтенсивність, тривалість, коливання.
	Тема 1.3. Психофізіологія емоцій та нейропсихологічні основи емоційності Мозкові структури, що регулюють емоційні реакції (лімбічна система, мигдалина, префронтальна кора). Нейромедіаторні механізми емоцій. Взаємодія емоцій з когнітивними процесами — увагою, пам'яттю, мисленням. Психофізіологічні прояви емоційних станів.
	Тема 1.4. Еволюційні основи емоцій та їх адаптивні функції Емоції як інструмент виживання; біологічна доцільність страху, гніву, радості; міжвидові порівняння.

	<p>Тема 1.5. Когнітивні моделі емоцій Когнітивна оцінка (appraisal), вплив думок, інтерпретацій і переконань на емоційні реакції; моделі Лазаруса, Шахтера і Сінгера.</p> <p>Тема 1.6. Соціальна та культурна природа емоцій Соціальні норми вираження емоцій; культурні відмінності; соціальне навчання та роль середовища у формуванні емоційності.</p> <p>Тема 1.7. Емоційна регуляція: механізми, стратегії та порушення Адаптивні/дезадаптивні стратегії; моделі Гросса; емоційна дисрегуляція та її наслідки.</p>
<p>Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти емоційності, порушення психологічна підтримка</p>	<p>Тема 2.1. Стрес, емоції та психічне здоров'я Фізіологія стресу; емоційні наслідки стресових реакцій; роль емоцій у формуванні психосоматичних проявів.</p> <p>Тема 2.2. Емоційний інтелект: структура, моделі, шляхи розвитку Концепції емоційного інтелекту, його роль у спілкуванні, роботі та саморегуляції.</p> <p>Тема 2.3. Емоції у міжособистісних взаєминах Емоційне зараження, емпатія, емоційні патерни в стосунках, конфліктогенні емоції.</p> <p>Тема 2.4. Емоційність у професійній діяльності та емоційна праця Емоційне вигорання, співпереживальна втома, регуляція емоцій у професійних ролях.</p> <p>Тема 2.5. Порушення емоційної сфери: клінічні аспекти Тривожні, депресивні, афективні розлади; емоційна лабільність; нейробіологічні зміни.</p> <p>Тема 2.6. Психологічна допомога при емоційних труднощах КПТ-техніки, стабілізація, робота з дисрегуляцією, моделі психоемоційної підтримки.</p> <p>Тема 2.7. Позитивні емоції та емоційне благополуччя Позитивна психологія; роль позитивних емоцій; розвиток емоційної стійкості; ресурсні практики.</p>

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна:

1. Гребінь Н.В. Загальна психологія. Емоції і воля. Психологія. Львів, 2021. 30 с.
2. Ліхі Р. Л. Теорія емоційних схем. Відмінні особливості / пер. з англ. К. : Діалектика, 2021. 162 с.
3. Методичні рекомендації до практичних занять та організації самостійної роботи із навчальної дисципліни «Психологія емоцій» / Укл. Г. О. Шульдик, А. В. Шульдик. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Умань, 2023. 52 с.
4. Ридінг Стар. Робота з емоціями. Я відчуваю, що? 100+технік. Моноліт, 2021. 150 с.
5. Розвиток емоційної сфери дітей: сутність та специфіка / Уклад. Н. Д. Трофаїла Умань : Візаві, 2021. 135 с.
6. Цільмак О.М., Шмаленко Ю.І., Мілорадова Н.Е., Гаркавець С.О. та ін. Психологія емоцій та почуттів: підручник; за ред. Цільмак О.М. Одеса: ВД «Гельветика», 2024. 420 с.
7. Шульдик А. В., Шульдик Г. О. Динаміка змін емоцій у здобувачів вищої освіти на початку війни 2022 року в Україні. Габітус. 2022, № 40. С. 99-105.
8. Шульдик А. В., Шульдик Г. О. Діагностика та корекція FLOW-ефекту у викладачів закладів вищої освіти. Психологічний журнал. 2021. С.85–91.
9. Шульдик А. В., Шульдик Г. О. Психологія емоцій : навч.-метод. посібник. Умань : ВПЦ Візаві, 2023. 159 с

Допоміжна:

1. Емоційне вигорання / [упоряд.: В. Дудяк]. К.: Главник, 2007. С. 128.
2. Карпенко Є. Емоційний інтелект у дискурсі життєздійснення особистості / Є. В. Карпенко. монографія. Дрогобич: Посвіт, 2020. 436 с.
3. Кириленко Т. С. Психологія: емоційна сфера особистості. Київ : Либідь, 2007. 256 с.
4. Коврига Н.В. Емоційний інтелект. Концептуалізація поняття, основні функції. Київ, “Вища школа”, 2003, 126 с.
5. Лазуренко О.О. Психологія емоцій. Київ: Книга плюс, 2018. 262с.
6. Матійків І. М. Тренінг емоційної компетентності: навч.-метод. посібник К.: Педагогічна думка, 2012. 112 с.
7. Носенко Е. Л. Форми відображеної оцінки емоційної стійкості та емоційної розумності людини: монографія Д.: Інновація, 2011. 178 с.
8. Чудаєва Н.В., Шульдик Г.О. Емоційний світ людини : навч.посібник. 2-ге вид. доповн. Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. 126 с.

Інформаційний ресурс

1. Актуальні питання сучасної психології. URL: http://library.sspu.sumy.ua/wpcontent/uploads/2018/04/Aktualny_pitannya_suc.psihologii
2. Актуальні проблеми психології. URL: <http://appspsychology.org.ua>
3. Електронна бібліотека НПП України. URL: <http://lib.iitta.gov.ua>
4. Емоції: академічні дослідження. URL: <http://psychologis.com.ua/index-4743.htm>
5. Емоційно-вольові психічні процеси. URL: <http://netship.narod.ru/Psycho/Pm4.htm>
6. Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України. URL: <http://psychology-naes-ua.institute/>
7. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
8. Психологія. URL: <http://psych.kiev.ua>
9. Соціальні науки. URL: <http://social-science.com.ua/>
10. Теорії емоцій. URL: <http://psychlib.com.ua/teori-emociy.htm>
11. Українська бібліотека. URL: <http://ualib.com.ua/>

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
80 – 89	B	добре
65 – 79	C	
55 – 64	D	задовільно
50 – 54	E	
35 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з можливістю повторного вивчення дисципліни

ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Поточне оцінювання Мін. – 30 б. Макс. – 50 б.	денна форма навчання			заочна форма навчання			Підсумковий контроль Мін. – 20 б. Макс. – 50 б.
	кількість	бал (за одиницю)	всього балів	кількість	бал (за одиницю)	всього балів	
Робота на практичних заняттях	14	2	28	5	2	10	
Презентація результатів виконаних індивідуальних завдань	1	6	6	4	6	24	

Виконання проміжних модульних контролів	2	8	16	2	8	16	
Всього			50			50	
	100						